

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-3-58 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 15-45/751-273
Karar Tarihi : 24.12.2015

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN,
Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖR : Cumhur Atalay HATİPOĞLU, Didem ULUÇ, Bahar ERSOY ZENGİN

C. BAŞVURUDA

BULUNANLAR : - Sertif ÖZTÜRK
Karlıktepe Mah. Milangaz Cad. 36 A Kartal/İSTANBUL
- Gümüş Ekomar Gıda San. Tic. Ltd. Şti.-Zafer GÜMÜŞ
Fevziçakmak Mah. Erzincan Cad. No:29 Kaynarca
Pendik/İSTANBUL

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - Sodexo Avantaj ve Ödüllendirme Hizmetleri A.Ş.
Kavacık Mah. Ertürk Sok. No1 K1 Plaza Kat: 2
Beykoz/İSTANBUL
- Edenred Kurumsal Çözümler A.Ş.
Talatpaşa Caddesi No:5 80640 Gültepe/İSTANBUL
- Net-Ser Network Servisleri A.Ş.
Valikonağı Cad. YKB Vakıf Apt. No:173/2
Nişantaşı/İSTANBUL

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Sodexo Avantaj ve Ödüllendirme Hizmetleri A.Ş., Edenred Kurumsal Çözümler A.Ş. ve Network Servisleri A.Ş.'nin bazı restoran ve marketlerin üyelik taleplerini reddetmek suretiyle rekabeti kısıtladığı iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** 02.09.2015 tarih ve 4100 sayılı, 03.09.2015 tarih ve 4135 sayılı başvurularda özetle; Sodexo Avantaj ve Ödüllendirme Hizmetleri A.Ş. (SODEXO) ve Edenred Kurumsal Çözümler A.Ş.'nin (EDENRED) yemek çeki sistemlerine üye işyeri olarak katılmak isteyen bazı restoran ve marketlerin üyelik taleplerini reddetmek suretiyle piyasadaki rekabeti kısıtladıklarına ve böylelikle hakim durumlarını kötüye kullanarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu (4054 sayılı Kanun) ihlal ettiklerine ilişkin iddialar yer almaktadır.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 02.09.2015 ile 03.09.2015 tarihlerinde giren başvurular üzerine hazırlanan 16.09.2015 tarihli İlk İnceleme Raporu, 06.10.2015 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 15-37/590-M sayılı ile SODEXO, EDENRED ve anılan şirketlerin ortak girişimi Network Servisleri A.Ş. (NETWORK) hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Anılan karar uyarınca düzenlenen 18.12.2015 tarih ve 2015-3-58/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; başvuru konusu iddialara yönelik olarak; 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca SODEXO, EDENRED ve NETWORK hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı, şikayetin reddedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. Sodexo Motivasyon Çözümleri A.Ş.

- (5) SODEXO, merkezi Paris/Fransa'da bulunan Sodexo Pass International'ın Türkiye'deki iştirakidir. 1993 yılından itibaren ülkemizde faaliyet gösteren SODEXO'nun Türkiye çapında yedi ilde bölge müdürlükleri bulunmaktadır. SODEXO'nun faaliyetleri üç grupta toplanmaktadır. *Sodexo Restaurant Pass* sisteminde, kullanıcılar yemek ihtiyaçlarını anlaşmalı üye kuruluşlardan yemek çekleri ile karşılamakta; *Gift Pass* sisteminde müşteriler çalışanlarına, iş ortaklarına ya da kendi müşterilerine yönelik ödüllendirme ya da teşvik programlarını kuponlar aracılığı ile yapmakta; *Asistans Pass* sisteminde ise muhtaç kişilere yönelik yardımlar nama düzenlenmiş kartlarla ya da kuponlarla yapılmaktadır.

I.1.2. Edenred Kurumsal Çözümler A.Ş.

- (6) Fransa menşeli Accor Grubu'nun bünyesinde yer alan EDENRED'in, Accor Servisleri International A.Ş. olan ticaret unvanı Edenred Kurumsal Çözümler A.Ş. şeklinde değiştirilerek, 17.9.2010 tarih ve 7650 sayılı Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmıştır. EDENRED'in faaliyetlerini de üç grupta toplamak mümkündür. *Ticket Restaurant* sistemi, kullanıcıların yemek ihtiyacını anlaşmalı üye kuruluşlardan yemek çekleri ile karşılamalarını; *Ticket Compliments* sistemi, müşterilerin çalışanlarına, iş ortaklarına ya da kendi müşterilerine yönelik ödüllendirme ya da teşvik programlarını kupon ya da kartlar aracılığı ile yapmalarını; *Ticket Service* sistemi ise, muhtaç kişilere yönelik yardımların, nama düzenlenmiş kartlarla ya da kuponlarla yapılmasını mümkün kılmaktadır.

I.1.3. Network Servisleri A.Ş.

- (7) SODEXO ve EDENRED firmalarının ortak kontrolünde olan NETWORK¹, özel ve kamu kuruluşları tarafından çalışanlarına verilecek olan her türlü sosyal yardım, avantaj ve desteğin akıllı kartlar vasıtasıyla gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak altyapı yatırımlarının yapılması ve işletilmesi alanında faaliyet göstermektedir. NETWORK'ün faaliyetleri, EDENRED veya SODEXO'nun sistemlerine dahil ettiği üye işyerlerine gerekli pos cihazının kurulmasını, bunların bakımının yapılmasını ve pos cihazı stokunun yönetilmesini içermektedir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. Sektöre İlişkin Genel Bilgiler

- (8) Yemek çeki hizmetleri, müşterilerin çeşitli lokanta ve restoranlarda yemek çeki/kuponu ya da akıllı yemek kartı karşılığında yemek ihtiyacının giderilmesine olanak veren; organizasyon, koordinasyon ve finansman hizmetlerinden oluşan bir hizmet olarak nitelendirilmektedir.

¹ Söz konusu ortak girişime 31.7.2001 tarih ve 01-37/365- 97 sayılı Kurul kararı ile izin verilmiştir.

- (9) Yemek çeki sistemine dahil olan ve yemek çekleri karşılığında yemek ve tüketime hazır gıda veren lokanta, restoran, büfe, pastane, kafe, kebabçı, hamburgerci, pizzacı, muhallebici, şarküteri, market vs. türü kuruluşlar üye işyeri/kuruluş olarak adlandırılmaktadır. Yemek çeki hizmeti veren firmalarla "hizmet sözleşmesi" imzalayarak personelinin bu firmaların verdiği hizmetlerden faydalanmasını sağlayan kurum ya da kuruluşlar müşteri olarak kabul edilmektedir. Müşterinin personeli olup, üye işyerlerinin hizmetinden faydalanacak kişiler ise kullanıcı olarak anılmaktadır.
- (10) Yemek çeki sisteminde, hizmeti sunan teşebbüsler (EDENRED, SODEXO vb.) hem personeline yemek hizmeti sağlamak isteyen müşterilerle hem de bu çekleri kullanan personelin alışveriş yaptığı üye işyerleri ile sözleşme imzalamaktadır. Üye işyerlerinin münhasıran tek bir yemek çeki firması ile çalışması zorunluluğu bulunmamakta, üye işyerleri, üyelik talebini kabul eden her yemek çeki firması ile çalışabilmektedir. Yemek çeki firmaları, üye işyerlerinin tespitinde kullanıcı sayısı, talep, müşteri tercihi, bölgede bulunan üye işyeri sayısı ve işlem hacmi gibi kriterleri göz önünde bulundurmaktadır. Kullanıcılar yılsonuna kadar ellerinde bulunan çeklerin geçtiği tüm üye işyerlerinde yemek ihtiyacını giderme olanağına sahiptir.
- (11) Yemek çeki firmaları arasındaki rekabet, özellikle müşterilere teklif edilen koşullar (vade, iskonto oranı vb.) üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bundaki amaç, müşteri sayısını artırarak daha fazla kullanıcı sayısına ulaşmaktır. Yemek çeki firmalarının esas gelirini ise üye işyerlerinden tahsil edilen komisyonlar oluşturmaktadır.
- (12) Sektörde halihazırda faaliyet gösteren beş adet firma bulunmaktadır. Bunlar SODEXO, EDENRED, Multinet Kurumsal Hizmetler A.Ş. (MULTINET), Set Kurumsal Hizmetleri A.Ş. (SETCARD) ve Winwin Hizmet Yönetimi San. ve Tic. A.Ş. (WINWIN) olup, anılan firmalardan SODEXO, EDENRED ve MULTINET global anlamda faaliyet göstermektedir.

1.2.2. İlgili Ürün Pazarı

- (13) Yemek çeki hizmeti, müşterisinin çeşitli lokanta ve restoranlarda yemek çeki karşılığında yemek ihtiyacının giderilmesine olanak veren; organizasyon, koordinasyon ve finansman hizmetlerinden oluşan bir hizmet olarak nitelendirilmektedir. Yemek çeki hizmetlerinin toplu yemek hizmetleriyle karşılaştığında kullanıcıya seçme özgürlüğü sağlaması, bu hizmetler arasında arz yönüyle bir ikamenin bulunmaması, personeli yoğunlukla gezici olan müşteriler için tek alternatif olması, maliyetinin nakit ödemeye göre önemli ölçüde farklılaşması ve bu hizmetlerin yemek çeki firması ile üye işyerleri arasındaki ilişki bakımından tamamen kendine özgü nitelik göstermesi gibi unsurlar dikkate alınarak, önceki Kurul kararlarına benzer şekilde ilgili ürün pazarı "*para temsili araçlarla müşterilere tüketime hazır yiyecek ve gıda temini pazarı*" olarak belirlenmiştir.

1.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (14) İlgili hizmetin tüm Türkiye çapında sunulması, bölgeler bazında rekabet koşullarında farklılıkların bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar "*Türkiye*" olarak belirlenmiştir.

1.3. Yapılan İnceleme, Tespit ve Değerlendirmeler

- (15) Öneri kapsamında 18.11.2015 tarihinde başvuru sahibi Sertif ÖZTÜRK ile yapılan görüşmede 15-20 gün önce gerekli altyapının kurulmuş olması ve hakkında öneri yürütülen yemek çeki şirketleri ile çalışmaya başlanması nedeniyle şikayetin ortadan kalktığı anlaşılmıştır. Yine aynı tarihte diğer başvurunun sahibi Zafer GÜMÜŞ ile telefon görüşmesi yapılmış ve beş mağazadan oluşan bir market zinciri adına yapılan bu şikayetin geçerliliğini koruduğu tespit edilmiştir.

- (16) 25.11.2015 tarihinde SODEXO ve EDENRED genel merkezlerinde söz konusu teşebbüslerin temsilcileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiş ayrıca taraflardan bazı bilgiler talep edilmiştir.
- (17) Üye işyeri olmak amacıyla önaraştırma konusu yemek çeki şirketlerine başvuruda bulunan; biri market, diğeri restoran işletmecisi iki şikayetçinin, üyelik başvurularının cevapsız bırakılmasının veya reddedilmiş olmasının 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hakim durumun kötüye kullanılması olarak kabul edilip edilemeyeceği değerlendirilmelidir. Herhangi bir davranışın anılan Kanun maddesi kapsamında ihlal olarak nitelendirilebilmesi iki şartın birlikte varlığına bağlıdır: 1) davranışı gerçekleştiren teşebbüsün hakim durumda olması, 2) şikayet konusu davranışın kötüye kullanma olarak değerlendirilmesi. Bu çerçevede, soruşturma açılmasının gerekip gerekmediğinin tespiti amacıyla öncelikle ikinci şartın var olup olmadığı ele alınmıştır.
- (18) SODEXO ve EDENRED'in 2014 yılı tahmini pazar payları her iki teşebbüs için de (.....) civarındadır. Söz konusu firmaların son üç yıla ilişkin müşteri, üye işyeri ve kullanıcı sayıları aşağıdaki gibidir:

Tablo-1: Teşebbüslerin Üye İşyeri, Müşteri ve Kullanıcı Sayıları

	SODEXO			EDENRED		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Üye İşyeri ²	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Müşteri	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Kullanıcı	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (19) Aşağıdaki tabloda ise, SODEXO ve EDENRED'in üye işyerlerinin dağılımına yer verilmektedir:

Tablo-2: Üye İşyerlerinin Dağılımı

İşyeri Türü	SODEXO			EDENRED		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Market	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Restoran	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (20) Tablo 1'den anlaşıldığı üzere, SODEXO ve EDENRED'in müşteri ve kullanıcı sayısı son üç yılda düzenli olarak artmıştır. SODEXO'nun üye işyeri sayısı son üç yıl içinde düzenli olarak azalmakta, EDENRED'in ise üye işyeri portföyünün büyüdüğü anlaşılmaktadır. Tablo 2'den görüldüğü üzere market niteliğindeki üyelerin sayısı azalma eğilimindedir.
- (21) SODEXO ve EDENRED ile yapılan görüşmelerde, yemek çeki firmalarının müşteri ve dolayısıyla kullanıcı portföyünü genişletmeyi öncelik edindiği, üye işyeri sayısının kullanıcı sayılarına ve işlem hacmine yaptıkları katkı ölçüsünde önem arz ettiği belirtilmiştir. Her iki taraf da üye işyeri seçiminde kullanıcı sayısı, talep, müşteri tercihi ve işlem hacmi gibi kriterleri göz önünde bulundurduğunu belirterek her üyelik başvurusunun kabul edilmediğini vurgulamıştır. Üyelik kabulünün yapılan verimlilik analizine göre yapıldığı, verimli olmayacağı değerlendirilen başvuruların reddedildiği ifade edilmiştir. Yapılan verimlilik analizlerinde, başvuru sahibinin bulunduğu bölgedeki diğer üyelerin yeterliliğinin dikkate alındığı, pos cihazının kurulum, bakım ve takip maliyetlerinin de analizde göz önünde bulundurulmuş önemli bir unsur olduğu belirtilmiştir.

² Tabloda SODEXO'nun üye işyeri sayısı "üye işyeri sayısı / üye şube sayısı" ayrımında sunulmuştur.

- (22) Ayrıca Gelir İdaresi Başkanlığının, ertelenmediği takdirde, 2016 yılı başında, 426 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği uyarınca, yürürlüğe koyacağı sistemle yeni nesil ödeme kaydedici cihazların kullanımının zorunlu hale geleceği, bu nedenle yemek kartları için kullanılmakta olan pos cihazlarının atıl durumda kalacağı ifade edilmiştir. Bu çerçevede son dönemde üye işyeri seçimlerinin daha sıkı bir elemeye tabi tutulduğu açıklaması yapılmıştır.
- (23) Diğer taraftan, yemek çeklerinin market niteliğindeki üye işyerlerinde kullanılması bu işyerlerine özel bir durum ortaya çıkarmaktadır. Mevzuat gereği, yemek çeklerinin temel olarak restoranlarda kullanılması gerekmektedir. Maliye Bakanlığı tarafından 30.5.2008 tarihinde 382 sıra numarası ile yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin 1.2. maddesi uyarınca, yemek çekleri münhasıran yemek bedellerinin ödenmesinde kullanılmaktadır. Yine Maliye Bakanlığı tarafından 04.01.2008 tarihinde yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Tebliği'nin (Seri No:107) 1.2. maddesine göre yemek çeki, yemek kuponu ve yemek kartları kullanılarak yapılan işlemler %8 oranında KDV'ye tabi bulunmaktadır. Maddenin devamı şu şekildedir: "... *Bu çek, kupon ve kartların yemek hizmeti dışında ve/veya yemek hizmeti sunmayan işletmelerden temin edilecek mal ve hizmetlerde kullanılması halinde işleme taraf olanlar için ilgili vergi Kanunları esas alınarak gerekli işlemlerin yapılacağı tabiidir*". Tüketime hazır gıda ve yemek hizmeti haricindeki ürünlerin (temizlik, kozmetik, giyim gibi) KDV oranları %18 oranında olduğu için, market tipi üye işyerlerinde gıda dışı ürünlerin yemek çeki ile satın alınması, yemek çeklerinin amaç dışı kullanılması anlamına gelmektedir.
- (24) Bu çerçevede, marketlerin üye işyeri olarak kabulü daha sıkı bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Ayrıca taraflar, müşterilerden ve kullanıcılardan önemli bir talep gelmediği sürece, yukarıda anılan nedenlerle, marketlere üyelik vermeye sıcak bakılmadığını ifade etmiştir.
- (25) Bu özel duruma yönelik tespitlerin, dosya konusu önaraştırma öncesinde verilen ve soruşturma açılmasına gerek görülmediğine dair değerlendirmeler içeren önceki tarihli üç Kurul kararına³ da yansıdığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla, önaraştırma kapsamındaki teşebbüslerin davranışlarının kötüye kullanma olarak değerlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır.

³ 15.6.2006 tarih, 06-44/541-143 sayılı; 19.1.2011 tarih, 11-04/50-17 sayılı; 28.4.2011 tarih, 11-26/502-156 sayılı; 31.5.2012 tarih, 12-29/856-256 sayılı Kurul kararları.

J. SONUÇ

- (26) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.